

A FI SAU A NU FI “GENOCID”? DRAMA FEMEILOR DIN DARFUR/SUDAN – PIEȘA UNUI GENOCID ASCUNS

Alis-Mihaela BIRTU-PÎRĂIANU (BĂLCĂ)*

To Be or not to Be „Genocide”? Darfur/Sudan Women’s Drama – a Piece of a Cover Genocide

Abstract: Darfur is a significant proof that genocide is still part of our society and a serious problem for that matter. Compared to Rwanda, where 800.000 people were killed in one hundred days of civil war, ethnic cleansing in Darfur has been taking place for about seven years, since 2003. One of the most disturbing aspects of the Darfur *alleged genocide* is the everyday drama of women in this region. Here parties to the conflict continue to use rape as a weapon of war in conditions of impunity, as victims who denounce the situation are likely to be prosecuted and while the Government of Sudan has denied repeatedly and publicly that sexual violence does not exist in Darfur. The everyday women drama in Darfur / Sudan is nothing more than a part of a complex, denied and hidden genocide. Whether or not we accept the genocide term, Darfur remains a symbol of pain, but also an opportunity for solidarity and a tough test for the entire world.

Keywords: genocide, Darfur, rape, violence, impunity.

Față de Rwanda, unde 800.000 de oameni au fost uciși în o sută de zile de război civil¹, purificarea etnică din Darfur durează de aproximativ șapte ani, “iar cei care mai îndrăznesc să spună că «nu se va mai întâmpla niciodată» dau dovadă fie de inconștiență, fie de o ipocrizie monstruoasă.”²

Darfur apare doar ca un coșmar, departe de percepția și imaginația societății de astăzi. Genocidul din Darfur apare ca o monstruoșitate inacceptabilă și ireală într-o lume evoluată.

Genocidul în sine pare legat de o lume dispărută, de lăcomia coloniștilor americani, de o Germanie inumană sau de o Turcie virulentă. Când vorbim despre genocid, ne apare în fața ochilor fără întârziere seria de monumente dedicate victimelor Holocaustului, inclusiv imaginea *Holocaust-Mahnmal* din Berlin.³ Inaugurat după lungi dezbateri și proteste în 2005, acesta reprezintă

* Studentă în cadrul Facultății de Istorie și Științe Politice, Specializare Relații Internaționale și Studii Europene, An III; text extras din lucrarea de licență “Conflictul din Darfur/Sudan – poveste fără de sfârșit”.

¹ BBC News, *Rwanda: How the genocide happened*, 18 decembrie 2008, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/1288230.stm>, (accesat 19 martie 2010).

² Gérard Prunier, *Darfur, cronica unui genocid negociat*, “Le monde diplomatique”, ediția română, anul III, nr. 31, martie 2007.

³ Memorialul Holocaustului, BBC News, *Berlin opens Holocaust memorial*, 10 mai 2005, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/4531669.stm>, (accesat 6 aprilie 2010).

prima dată când o națiune acceptă să amintească de una dintre cele mai mari crime ale sale, printr-un monument în plin centrul capitalei⁴.

Genocidul apare în societatea secolului XXI drept o piesă de muzeu, piesa unui trecut îndepărtat, departe de realitatea unei lumi care a învățat din lecțiile trecutului. Oare să fie adevărat? Momentele Rwanda, Bosnia și Sudan par să indice o altă realitate.

În paginile următoare voi trata astfel, un subiect tabu, ce continuă să nască dezbateri și din păcate victime – genocidul cu aplicație pe conflictul din Darfur/Sudan.

Pentru înțelegerea conceptului de genocid, am prezentat câteva elemente, momente și personalități cheie. Pentru această secțiune am apelat la o serie de documente publicate, absolut esențiale, este vorba, în primul rând, despre Rezoluțiile Adunării Generale ONU⁵. Dintre lucrările generale și speciale trebuie menționate câteva dicționare, cel aparținând lui Oleg Serebrian⁶ și cel al lui Samuel Totten⁷, precum și celebrul *Oxford Dictionary of Politics*.⁸

În partea a doua vom descoperi întrebări referitoare la genocidul din Darfur, dar și o încercare de răspunsuri. Pentru această secțiune, documentele publicate au avut un rol aparte, în special Comisia Internațională de Anchetă privind situația din Darfur / *International Commission of Inquiry on Darfur*. Documentele publicate mi-au fost de

⁴ Spre deosebire de Germania, Turcia și astăzi continuă să nege ceea ce este cunoscut sub apelativul de “genocidul armean”. În acest context, Turcia nu a ezitat să amenințe SUA asupra faptului că relațiile dintre cele două vor avea de suferit, în cazul în care Congresul american va vota un proiect de rezoluție care califică drept genocid masacrarea armenilor în timpul Imperiului Otoman. Comisia a votat pe 4 martie 2010 proiectul, Turcia rechemându-și ambasadorul la Washington. Genocidul armean este un câmp minat la nivel diplomatic. Administrația americană s-a abținut până acum să adopte acest termen, pentru a nu deteriora relațiile cu Turcia, membră NATO și aliat privilegiat în Orientul Mijlociu. Președintele SUA, Barack Obama, în ciuda promisiunii din timpul campaniei electorale de a recunoaște genocidul armean, a renunțat să mai utilizeze această formulă în condițiile în care SUA susțin eforturile pentru o normalizare a relațiilor dintre Armenia și Turcia. Turcia recunoaște că între 300.000 și 500.000 de armeni au murit, dar nu ca victime ale unei campanii de exterminare, ci în haosul ultimilor ani ai Imperiului Otoman. *Vezi și Turcia avertizează SUA în legătură cu o recunoaștere a genocidului armean*, “România Liberă”, 1 martie 2010; *Turkish anger at US Armenian genocide vote*, BBC, 5 martie 2010, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/8550928.stm>, (accesat 3 aprilie 2010); *The Armenian “Genocide”?* Facts and Figures, Center for Strategic Research, Ankara, 2007, site-ul oficial Ministerul de Afaceri Extene al Republicii Turcia, secțiunea *Armenian Allegations Concerning the 1915 Events*, <http://www.mfa.gov.tr/sub.en.mfa?c4aa6758-dde9-477c-98c6-335c94c2fe18>, (accesat 6 aprilie 2010).

⁵ Adunarea Generală ONU, Rezoluție 96(I), 11 decembrie 1946 și Rezoluția 260(III), 9 decembrie 1948.

⁶ Oleg Serebrian, *Dicționar de geopolitică*, Iași, Editura Polirom, 2006.

⁷ Samuel Totten, Paul Robert Bartrop, Steven L. Jacobs, *Dictionary of Genocide: A-L*, vol. 1, Londra, Greenwood Press, 2007.

⁸ Iain McLean, Alistair McMillan, *The Concise Oxford Dictionary of Politics*, Editura Oxford University Press, 2003.

un real folos și pentru problemele carea au vizat reacția comunității internaționale.

Ultima parte este dedicată unui subiect deosebit de sensibil, și anume, situația femeilor din Darfur/Sudan. Nici o altă temă nu ar fi putut evidenția mai sincer, complexitatea și gravitatea evenimentelor petrecute de-a lungul războiului dintre Nordul și Sudul Sudanului (1962 – 1972; 1983 – 2005), precum și cele mai recente din regiunea vestică a Sudanului, Darfur (2003 și până astăzi). Deosebit de utile pentru acest subiect au fost informațiile puse la dispoziție de organizațiile nonguvernamentale, în special *Amnesty International* și *Human Rights Watch*, dar și organizația internațională medicală umanitară – *Médecins Sans Frontières* (MSF).

Faptul că rândurile ce urmează pot apărea doar ca având importanța unei picături de apă într-un ocean demonstrează lipsa de progres și dezinteresul manifestat față de un prezent fascinant de tulburător și în continuare dramatic. Ar fi fost deosebit de satisfăcător dacă temă abordată mai jos ar fi fost imaginea picăturii care a umplut paharul.

Genocid – trecut și prezent

Genocidul reprezintă acea politică de exterminare totală sau parțială a unui grup rasial, etnic sau confesional.⁹ Genocidul este considerat și tratat în dreptul internațional drept una dintre cele mai grave crime împotriva umanității pe care lumea civilizată o condamnă¹⁰. Genocidul este o negare a dreptului de existență a unor grupuri umane, așa cum omorul este negarea dreptului de a trăi ca ființe umane individuale; acest refuz al dreptului la existență a șocat și continuă să șocheze conștiința umană.¹¹ Cu toate acestea, istoria recentă ne oferă exemple cutremurătoare de genocid, “printre cele mai cunoscute fiind cazurile amerindienilor în America de Nord în secolele al XVII-lea și al XIX-lea, cel al armenilor în perioada primului război mondial și cel al evreilor și țiganilor în timpul celui de-al doilea război mondial.”¹² Angajamentele liderilor mondiali după aceste experiențe s-au dovedit a fi insuficiente, drept mărturie stând cazurile de genocid apărute în anii '90 în Rwanda, Bosnia și mai recent în Sudan.

"Niciodată!" a fost formula uzitată intens după Holocaust, formulă ce completa mobilizarea comunității internaționale pentru crearea unor instrumente de prevenire sau pedepsire a unor acte de genocid. Astfel pe 9 decembrie 1948 Adunarea Generală a Națiunilor Unite va adopta *Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide* ce a intrat în vigoare în ianuarie

⁹ Iain McLean, Alistair McMillan, *op.cit.*, p. 220.

¹⁰ Adunarea Generală ONU, Rezoluție 96(I), 11 decembrie 1946, pp. 188-189. Pentru rezoluțiile Adunării Generale ONU vezi <http://www.un.org/documents/resga.htm>, (accesat 21 martie 2010).

¹¹ *Ibidem*.

¹² Oleg Serebrian, *op.cit.*, p. 102.

1951.¹³ Părțile semnatare ale Convenției, confirmau că genocidul, comis atât în timp de pace cât și în timp de război, este o crimă de drept internațional, iar statele se angajau să-l prevină și să-l pedepsească.¹⁴ Conform Convenției genocidul se referă la omorârea membrilor unui grup; la atingerea gravă a integrității fizice sau mentale a membrilor unui grup; la supunerea intenționată a grupului la condiții de existență care antrenează distrugerea fizică totală sau parțială; măsuri care vizează scăderea natalității; transferarea forțată a copiilor dintr-un grup într-altul.¹⁵ Definiția și prevederile acesteia au trecut testul timpului, rezistând solicitărilor de modificare.

Convenția a apărut în mare parte datorită eforturilor depuse de un singur om, Raphael Lemkin, avocatul evreu de origine poloneză. Lemkin este, de asemenea, creditat cu fundamentarea termenului de genocid. Lemkin a fost primul care a început să avertizeze lumea despre planurile lui Adolf Hitler de a ataca evreii în Europa încă din 1933. El a fost în mare măsură ignorat, iar în 1939, după ce naziștii au invadat Polonia, el a fost nevoit să se refugieze în Statele Unite. Când el a încercat să avertizeze oficialii guvernului Statelor Unite despre Holocaust el a fost din nou ignorat, oficiali susținând că opiniile sale privind ceea ce se întâmpla în Europa ocupată erau doar zvonuri.¹⁶ Apoi, Lemkin a fost inspirat de un discurs susținut de prim-ministrul britanic Winston Churchill, în care acesta descria acțiunea Germaniei în Europa, ca fiind "o crimă fără nume".¹⁷ În 1944, el a publicat un lung, academic raport cuprinzând tot ceea ce se cunoștea atunci despre Holocaust, inclusiv copii ale decretelor anti-evreiești ale lui Hitler. A fost numit *Axis Rule in Occupied Europe: Laws of Occupation, Analysis of Government, Proposals for Redress*.¹⁸

În lucrare, Lemkin a introdus un nou cuvânt, genocid, care descria o crimă care mergea dincolo de omor, ajungându-se la anihilarea unui întreg popor. Mass-media a smuls termenul din recenziile lucrării lui Lemkin și a început să-l utilizeze în știri. Lemkin a început apoi un efort major de lobby la ONU pentru a crea o bază juridică care să scoată în afara legii noile tentative de "ștergerere" ale unor popoare.

Treptat pedepsirea crimelor de genocid devenea o problemă de interes internațional. Imediat după ce termenul de genocid a căpătat o accepțiune legiferată internațional prin Convenția Națiunilor Unite pentru Prevenirea și

¹³ Ervin Staub, *The roots of evil: the origins of genocide and other group violence*, Cambridge University Press, 1989, p. 8.

¹⁴ Adunarea Generală ONU, Rezoluție 260(III), 9 decembrie 1948, art. 1, p. 174.

¹⁵ *Ibidem*, art. 2, pp. 174-175.

¹⁶ Samuel Totten, Paul Robert Bartrop, Steven L. Jacobs, *op.cit.*, pp. 256-256.

¹⁷ Ervin Staub, *op.cit.*, p. 7.

¹⁸ Vezi și Samantha Power, *A Problem from Hell: America and the Age of Genocide*, New York, Basic Books, 2002, rezumat valabil online la PBS, *Book Excerpt: A Word is a Word is a Word*, 5 mai 2009, http://www.pbs.org/pov/discoveringdominga/special_excerpt.php, (accesat 19 martie 2010).

Pedepsirea Genocidului, din 1948, s-a dezvoltat intenția fondării unui tribunal internațional, dar planul a fost abandonat din cauza Războiului Rece. După căderea comunismului, s-a făcut pasul decisiv pentru crearea unui Tribunal Penal Internațional/TPI, prin Statutul de la Roma¹⁹.

Până în prezent, Convenția referitoare la genocid a avut un efect contrar a ceea ce Lemkin urmărise. Lacunele lăsate de definiție oarecum îngustă a genocidului în Convenția de la 1948 au fost ocupate mai mult sau mai puțin în mod satisfăcător de extindere dramatică a domeniului de aplicare a crimelor împotriva umanității în timpul anilor 1990. Cele mai frecvente obiecții formulate împotriva Convenției, includ: dovedirea intenției dincolo de orice îndoială este extrem de dificilă; statele membre ONU ezită de obicei să intervină, cum a fost cazul Rwandei; nu există un organism de drept internațional pentru a clarifica exact parametrii Convenției; dificultatea de a defini, stabili câte victime echivalează cu termenul de genocid.

Interpretarea judiciară a articolului al II – lea continuă să opună rezistență intențiilor de revizuire. Astfel, articolul a rămas limitat la distrugerea fizică intenționată a unui grup. S-a confirmat o abordare restrictivă în interpretarea definiției de genocid, rezistând extinderii acesteia la cazurile de "purificare etnică" și atacuri similare ale grupurilor care vizează deplasarea lor, mai degrabă decât exterminarea lor fizică. Critici reclamă faptul că modul de redactare al Convenției a fost folosit pentru a se evita implementarea acesteia. Statele Unite de exemplu au declarat că în Rwanda și Bosnia nu au existat informații suficiente pentru a confirma genocidul. Administrația Clinton, care la acel moment dat se temea de o posibilă intervenție, după prăbușirea misiunii americane din Somalia, a avut o politică deliberată de evitare a utilizării termenului de genocid privind Rwanda. Ulterior în 1998, președintele Clinton și-a prezentat scuzele populației rwandeze pentru absența unei acțiuni din partea comunității internaționale.²⁰

Convenția a fost mult criticat pentru domeniul său de aplicare foarte limitat. Critica a fost într-adevăr mai mult un caz de frustrare datorat răspunsului inadecvat al dreptului internațional în cazul unor atrocități în masă. Așa cum istoria a demonstrat, această dificultate nu va fi abordată prin completarea definiției de genocid prin modificarea Convenției, ci mai degrabă printr-o evoluție în conceptul strâns legat de "crime împotriva umanității". În consecință,

¹⁹ Statutul de la Roma este un tratat care a instituit Curtea Penală Internațională (CPI). Acesta a fost adoptat în cadrul unei conferințe diplomatice de la Roma la 17 iulie 1998 și a intrat în vigoare la 1 iulie 2002. 106 state sunt semnatare ale Statutului, între care și România (prin Legea nr. 111/2002). Alte state puternice precum SUA, China, Rusia sau India au refuzat să recunoască Tribunalul. Sudan nu a semnat Statutul. TPI tratează o serie de subiecte pe lângă genocid, crimele împotriva umanității și crimele de război. <http://www.icc-cpi.int/Menus/ICC/Legal+Texts+and+Tools/Official+Journal/Rome+Statute.htm>, (accesat 18 martie 2010).

²⁰ Samuel Totten, Paul Robert Bartrop, Steven L. Jacobs, *op.cit.*, pp. 73-74.

crima genocidului, a fost lăsată în pace, ocupând un loc special ca fiind *the crime of crimes*.²¹

Termenul a pierdut treptat sensul său inițial și a devenit din ce în ce mai periculos de banal – *Those who should use the word genocide never let it slip their mouths. Those who unfortunately do use it, banalise it into a validation of every kind of victimhood*.²²

Genocidul ambiguu?²³

Pe măsură ce ecourile genocidului din Darfur și din estul Ciadului reverberează, este esențial să înțelegem în mod corect contextul și motivațiile. Criza a început în 2003, când grupările rebele au supus unui atac instituții ale puterii centrale sudaneze aflate în Darfur. Aceștia acuzau guvernul sudanez de la Khartoum²⁴ de neglijarea și discriminarea Darfur-ului, locuit în special de populația africană de culoare, majoritatea agricultori. Conflictul este completat de diferențele existente de mulți ani între comunitățile locale africane arabe și populația nomadă arabă. Ca răspuns la rebeliune, regiunea vestică a Sudanului a fost supusă în ultimii ani atacurilor sistematice din partea GoS și a aliaților săi de bază, milițiile Janjaweed, renumite pentru cruzimea lor. Ceea ce a început în 2003, continuă și astăzi, existând puține șanse de stabilizare, odată ce numărul de grupări rebele s-a dublat.

Deși dezastrul umanitar înregistrat nu poate fi contestat de nimeni, a existat o adevărată dezbatere privind încadrarea sau nu a acțiunilor din Darfur sub titlul de genocid.

Este ceea ce se întâmplă acum în Darfur și estul Ciadului o chestiune de anarhie, haos, război intertribal sau genocid? Sau toate patru în același timp?

Astăzi atacurile de genocid conduse de către milițiile sponsorizate de Khartoum par un lucru din trecut, iar agonie Darfur-ului se dovedește a fi acum născută din anarhie. Alex de Waal și Julie Flint într-un articol din ziarul Washington Post²⁵ susțin că genocidul din Darfur s-a încheiat, având loc o tranziție evidentă spre anarhie. În timp ce discursul militanților pentru drepturile omului și al altor activiști a rămas blocat în teoria genocidului, Darfur-ul se confruntă cu ceva ce poate fi la fel de mortal pe termen lung: anarhia. Episoade de brutalitate intensă și de deplasări în masă sunt urmate de perioade mai lungi de lupte sângeroase anarhice, abil exploatate de către GoS. Autorii descriu

²¹ Samuel Totten, William S. Parsons, *A century of genocide: critical essays and eyewitness accounts*, New York, Editura Routledge, 2009, p. 508.

²² Citat de Michael Ignatief, director Carr Centre for Human Rights Policy, Universitatea Harvard, în BBC News, *Analysis: Defining Genocide*, 3 februarie 2010, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/3853157.stm>, (accesat 19 martie 2010).

²³ Parafrază după lucrarea lui Gérard Prunier, *The Ambiguous Genocide*, New York, Cornell University Press, 2007.

²⁴ GoS.

²⁵ Alex de Waal, Julie Flint, *In Darfur, From Genocide to Anarchy*, “Washington Post”, 28 august 2007, <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2007/08/27/AR2007082701339.html>, (accesat 17 martie 2010).

melodramatic Darfur-ul ca o lume tulbure de triburi înarmate și *warlords*²⁶ care servesc cel mai mare ofertant. Această descriere este tocmai ceea ce arhitecții genocidului de la Khartoum au avut în vedere atunci când, începând cu mijlocul anului 2003, GoS planificase distrugerea și alungarea sprijinului civil de care se bucurau mișcările rebele din Darfur. Promovarea anarhiei și a luptei inter-tribale este parte integrantă a campaniei de genocid dirijată de Khartoum.

În Darfur, oficialii guvernului sunt aceeași care au aprins genocidul și au oferit combustibil haosului la care asistăm astăzi. În timp ce guvernul divizează și distruge politicile existente, luptele între și în rândul comunităților au crescut în intensitate, inclusiv în rândul grupurilor arabe care anterior au lucrat împreună pentru a distruge satele non-arabe. Dar aceasta nu face altceva decât să mascheze intenționat, strategia camuflată a regimului sudanez, în cadrul căreia, majoritatea celor care conduc lupta pe teren, nu sunt decât simpli pioni. Cu grade de intensitate diferite, GoS și sortimentul său de aliați format din miliție și rebeli continuă să folosească tactici multiple pentru a-și atinge obiectivele, de a distruge opoziția din Darfur, de a modifica permanent demografia din Darfur, precum și de a refuza celor din Darfur un rol semnificativ în politicile naționale²⁷, inclusiv: crime rezultate din atacurile directe împotriva civililor non-arabi de către forțele armate sudaneze și milițiile conexe; viol și alte forme de violență sexuală; strămutarea forțată a populației civile; distrugerii sistematice ale mijloacelor de existență; bombardamente aeriene; condiții anarhice ce împiedică persoanelor strămutate să se reîntoarcă acasă, reinstalare de civili arabi (inclusiv cetățeni din Ciad și Nigeria) pe terenurile aparținând persoanelor strămutate.²⁸ Condițiile de astăzi din Darfur și Ciadul de Est nu sunt dovezi ale încheierii genocidului sau ale declanșării unui război, complet nou și diferit - ele poartă amprenta genocidului și rămân ecoul genocidului.

Pe 9 septembrie 2004, secretarul de stat american Colin Powell a apărut în fața comisiei Senatului pentru Relații Externe pentru a depune mărturie privind uciderea și deplasările de persoane în regiunea Darfur²⁹, atrăgând atenția asupra luării de poziții din partea ONU.³⁰ Powell a declarat că o investigație

²⁶ Andrei Miroiu, Radu-Sebastian Ungureanu, *Manual de relații internaționale*, Iași, Editura Polirom, 2006, p. 288. Termenul de *warlords* este echivalent pentru “seniori locali ai războiului”.

²⁷ Samuel Totten, William S. Parsons, *op.cit.*, p. 465.

²⁸ International Commission of Inquiry on Darfur, *Report of the International Commission of Inquiry on Darfur (ICID) to the United Nations Secretary-General*, Geneva, 25 ianuarie 2005, pp. 61-107, http://www.un.org/News/dh/sudan/com_inq_darfur.pdf, (accesat 18 martie 2010).

²⁹ U.S. Secretary of State Colin L. Powell, *The Crisis in Darfur*, Testimony before the Senate Foreign Relations Committee, United States of America, 9 septembrie 2004, valabil la Bureau of International Information Programs, U.S. Department of State, <http://usinfo.state.gov>, (accesat la 18 martie 2010).

³⁰ Acțiunea sa este conformă cu art.VIII, al Convenției pentru prevenirea și reprimarea crimei de genocid. Este totodată și unicul moment în care acest articol a fost pus în practică. “Orice

condusă de oficiali americani a descoperit tiparul unor adevărate atrocități: asasinate, violuri, arderea de sate comise de milițiile Janjaweed și de forțele GoS împotriva sătenilor non-arabi. Era vorba despre un efort coordonat, nu doar de violență întâmplătoare. El a declarat, la acel moment, că dovezile acumulate conduc Statele Unite ale Americii la concluzia că genocidul a avut și încă mai are loc în Darfur.³¹ Powell a mers mai departe și a atras atenția că nu este momentul de discuții privind stabilirea și utilizarea termenului exact pentru ceea ce se întâmplă în Darfur. Fie că îi spunem război civil, purificare etnică, genocid, realitatea este aceeași. Există oameni în Darfur care au nevoie disperată de ajutorul comunității internaționale.³² De remarcat este faptul că Powell nu a ridicat posibilitatea unei intervenții din partea Statelor Unite având în vedere că o mare parte din armata SUA era și mai este și astăzi legată de Irak și de Afganistan, rezumându-se la a declara că s-a făcut tot ceea ce se putea face din partea SUA pentru a determina GoS să acționeze în mod responsabil.³³

În urma discursului lui Colin Powell, pe 18 septembrie 2004, Consiliului de Securitate ONU a adoptat Rezoluția 1564, care a solicitat o Comisia Internațională de Anchetă privind situația din Darfur / *International Commission of Inquiry on Darfur* pentru a evalua cauzele presupusului genocid și magnitudinea conflictului.³⁴

La 31 ianuarie 2005, rezultatul a venit sub forma unui raport de 176 de pagini adus în fața Consiliului de Securitate³⁵. Raportul bine documentat indica un număr 1. 65 milioane de persoane strămutate intern, ca urmare a violenței în curs de desfășurare și mai mult de 200. 000 de refugiați din Darfur în Ciadul vecin. Raportul a afirmat că forțele aliate, GoS și miliția, ar fi comis crime de război și crime împotriva umanității, inclusiv omoruri, tortură, viol în masă, execuții și detenție arbitrară.³⁶ Raportul confirma asasinările și răpirile comise de

parte contractantă poate sesiza organele competente ale Organizației Națiunilor Unite pentru ca acestea să ia, conform Cartei Națiunilor Unite, măsurile pe care le consideră adecvate pentru prevenirea și împiedicarea actelor de genocid sau a oricărui act enumerat la articolul III.”, Rezoluția 260(III), 9 decembrie 1948, art.VIII, p. 175.

³¹ Glenn Kessler, Colum Lynch, *U.S. calls killings in Sudan Genocide*, „Washington Post”, 10 septembrie 2004, <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/articles/A8364-2004Sep9.html>, (accesat 17 martie 2010).

³² *Call it civil war, call it ethnic cleansing, call it genocide, call it 'none of the above.'* The reality is the same. There are people in Darfur who desperately need the help of the international community. U.S. Secretary of State Colin L. Powell, *op.cit.*

³³ CBC News, *The Genocide Convention*, 18 septembrie 2006, <http://www.cbc.ca/news/background/sudan/genocide-convention.html>, (accesat 12 decembrie 2009).

³⁴ Consiliul de Securitate ONU, Rezoluția 1564, S/RES/1564 (2004), 18 septembrie 2004, pp.3-4. Pentru rezoluțiile Consiliului de securitate vezi

<http://www.un.org/Docs/sc/unscre/resolutions.html>, (accesat 21 martie 2010).

³⁵ International Commission of Inquiry on Darfur, *op.cit.*

³⁶ *Ibidem*, p.3.

ambele părți, dar conchidea că în Sudan nu se poate vorbi de un "genocid"³⁷, lipsind "intenția anihilării unui anume grup etnic", ceea ce reprezenta defapt definiția genocidului, fiind vorba în Darfur, în schimb, de conflicte tribale.³⁸ Excluderea genocidului nu însemna că seria de violențe, crime și atrocități nu a fost condamnată ferm. Comisia chiar a insistat asupra faptului că, în unele cazuri, crimele împotriva umanității s-ar putea să fie la fel de grave precum genocidul.³⁹

Din acel moment ONU utilizează termenul de „purificare etnică” în Darfur. ONU admite doar existența unui dezastru umanitar și a unor crime împotriva umanității. Argumentele aduse pentru justificarea acestei rezerve, par mai degrabă mituri mai ales explicația conform căreia ar fi vorba despre „confruntări tribale” legate de înrăutățirea condițiilor climatice care i-ar determina pe păstorii nomazi arabi să se lupte cu agricultorii sedentari negri pentru controlul pășunilor. Ca în orice clișeu, există o parte de adevăr în aceste afirmații, dar ele nu rezistă în fața unei serii de fapte.⁴⁰ În primul rând, bombardamentele aeriene pot fi cu greu atribuite păstorilor nomazi tradiționali. În al doilea rând, milițiile Janjaweed primesc armament, suport logistic de la armata GoS, care li se alătură adeseori în luptă. În al treilea rând milițiile care atacă sistematic triburile negro-africane sunt departe de a fi simpla expresie armată a păstorilor nomazi arabi. Apoi apare întrebarea de ce doresc autoritățile de la Khartoum exterminarea sau cel puțin supunerea totală a populațiilor negro-africane din regiunea vestică a țării? Cauza nu poate fi doar confesională, de vreme ce în provincia Darfur atât criminalii cât și victimele sunt musulmani. Mai plauzibilă pare motivația conform căreia GoS urmărește de fapt evitarea cu orice preț formarea unei breșe prin care negrii din vest să se poată alia în viitor cu Sudul negru petrolier și independent. Prin urmare, supunerea regiunii revoltate Darfur este un imperativ strategic pentru realizarea căruia trebuie folosite orice mijloace.

Opinia ONU a fost preluată și de UE⁴¹ care a ajuns la aceeași concluzie, lăsând loc interpretărilor. UE își exprima totodată îngrijorarea față de continuarea violențelor din regiunea vizată.⁴²

³⁷ *The Commission concludes that the Government of Sudan has not pursued a policy of genocide.* International Commission of Inquiry on Darfur, *op.cit.*, p. 131.

³⁸ Vladimir Alexe, *Războiul pentru energie din Sudan*, "Ziarul Ziua", suplimentul săptămânal – *Dosare Ultrascrete*, 9 august 2008.

³⁹ International Commission of Inquiry on Darfur, *op.cit.*, p. 4.

⁴⁰ Gérard Prunier, *Darfur, cronică unui genocid...*

⁴¹ Consiliul Uniunii Europene, *Declaration by the Presidency on behalf of the European Union on the report by the International Commission of Inquiry on Darfur*, Brussels, 7 February 2005, 6072/2/05 REV 2 (Presse 19),

http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/cfsp/83609.pdf, (accesat 20 martie 2010).

⁴² *Ibidem*, p. 1.

În ceea ce privește România, aceasta a condamnat crimele din Darfur, urmând modelul ONU și UE. În acea perioadă Mircea Geoană era ministru de externe, iar România deținea președinția CS al ONU. În consecință, Mircea Geoană a realizat o vizită în Khartoum și în Darfur în iulie 2004.⁴³

Calificarea de genocid a rămas în mare parte singulară, țările africane, arabe nefiind de acord cu acest termen.⁴⁴ În același timp, guvernul de la Khartoum neagă atrocitățile în pofida a numeroase dovezi aduse de observatori și de organizațiile umanitare⁴⁵.

SUA după cum am observat a fost prima țară care a calificat crimele din Darfur prin termenul de genocid, *ibada*. Ea continuat să utilizeze aceste termen și după excluderea lui de către Comisia Internațională de Anchetă privind situația din Darfur. În ceea ce privește poziția actuală SUA, la data de 17 iunie 2009 la un *briefing* al Departamentul de Stat, General Scott Gration, trimisul special pentru Sudan al administrației Obama, a afirmat că el nu ar caracteriza situația actuală din Darfur drept genocid, dar ceea ce vedem nu este altceva decât rămășițele consecințelor, rezultatele unui genocid.⁴⁶

Multi activiști - în primul rând cei grupați în *Save Darfur Coalition*⁴⁷ sau în *Genocide Intervention Network*⁴⁸ - au respins concluziile comisiei ONU și au continuat să vorbească de "genocidul islamist din Darfur".

După o oarecare perioadă de liniște, agitația privind termenul de genocid a renăscut după ce procurorul șef al TPI, Luis Moreno-Ocampo, a cerut judecătorilor în iulie 2008 emiterea unui mandat de arestare pe numele președintelui sudanez Omar al-Bashir pentru genocidul comis în propria sa țară⁴⁹. Pe 4 martie 2009 a fost emis mandatul, însă nu pentru genocid, ci doar

⁴³ Ghițulescu Emil, *Toate drumurile duc la ...Darfur – însemnări diplomatice*, București, Editura Curtea Veche, 2008, p. 180.

⁴⁴ Glenn Kessler, Colum Lynch, *U.S. calls killings in Sudan...*

⁴⁵ *What has been reported to have happened in Darfur did not actually happen at all... What happened in Darfur was an insurgency. The state has the responsibility to fight the rebels... We have never fought against our citizens, we have not killed our citizens.* Omar al-Bashir, interviu televizat *BBC Hardtalk*, *Sudan leader denies Darfur crimes*, 12 mai 2009, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/8046516.stm>, (accesat 21 martie 2010).

⁴⁶ *US presidential envoy highlights constructive dialogue with Khartoum*, "Sudan Tribune", 17 iunie 2009, <http://www.sudantribune.com/spip.php?article31543>, (accesat 18 martie 2010).

⁴⁷ *Save Darfur* a fost creată în 2005 ca o coaliție a două grupuri interesate de problema genocidului în Africa: *American Jewish World Service* și *US Holocaust Memorial Museum*. Jeffrey H. Bimbaum, *Saving Darfur, Multiple Steps at a Time*, "Washington Post", 1 iunie 2007, <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2007/05/31/AR2007053102184.html>, (accesat 15 martie 2010).

⁴⁸ http://www.genocideintervention.net/areas_of_concern/darfur, (accesat 15 martie 2010).

⁴⁹ International Criminal Court, *Case Information Sheet*, 8 februarie 2010, <http://www.icc-cpi.int/NR/rdonlyres/08B26814-F2B1-4195-8076-B4D4026099EC/281528/CISAI/BashirENG1.pdf>, (accesat 18 martie 2010).

pentru crime împotriva umanității și crime de război.⁵⁰ Trebuie amintit că încă din 2005, Consiliul de Securitate a oferit TPI drept jurisdicțional asupra situației din Darfur.⁵¹ Mandatul de arestare a fost emis, dar este destul de greu de stabilit cine îl va pune în aplicare.

Știrea ce viza acuzația de genocid a provocat iritarea Sudanului, îngrijorarea Națiunilor Unite, care nu au acceptat utilizarea termenului, dar și o reacția turbure din partea Statelor Unite, care deși nu recunosc TPI, ei au militat încă de la început pentru stoparea și condamnarea genocidului din Sudan. Au existat opinii extrem de împărțite privind hotărârea TPI. Gestul lui Ocampo poate părea ca fiind hazardat, deoarece ar pune în pericol eforturile diplomatice internaționale pentru restabilirea păcii în regiune, dar totodată, inițiativa procurorului poate apărea și ca un act moral, absolut necesar, deși tardiv, în slujba justiției menite să descopere și să oprească genocidul și crimele împotriva umanității.

Poziția GoS a fost destul de drastică, NCP⁵² reacționând prin eliminarea a treisprezece organizații non-guvernamentale internaționale, preocupate de furnizarea de produse alimentare vitale și de servicii de sănătate.⁵³ În primul său interviu după punerea sa sub acuzare pentru crime de război, președintele sudanez a respins discuțiile privind crimele presupuse drept propagandă.⁵⁴ Bashir a denunțat mandatul TPI ca parte a unui complot neo-colonial occidental de ocupare a Sudanului.

Pe 3 februarie 2010 Camera de Apel al TPI a luat sub dezbatere problema extinderii mandatului pentru acoperirea și termenului de genocid.⁵⁵ În cazul în care acuzațiile de genocid aduse împotriva lui Bashir sunt acceptate, acestea vor fi primele care urmează să fie emise de către TPI împotriva unui șef de stat. Rămîne să așteptăm rezultatul acestui mandat, să așteptăm în timp ce numărul victimelor și refugiaților continuă să crească.

⁵⁰ *Idem*, *Decision on the Prosecution's Application for a Warrant of Arrest against Omar Hassan Ahmad Al Bashir*, No.: ICC-02/05-01/09, 4 martie 2009, <http://www.icc-cpi.int/iccdocs/doc/doc639096.pdf>, (accesat 18 martie 2010).

⁵¹ Consiliul de Securitate ONU, Rezoluția 1593, S/RES/1593 (2005), 31 martie 2005.

⁵² National Congress Party.

⁵³ International Crisis Group (ICG), *Sudan: Justice, peace and the ICC*, Africa Report N°152, Nairobi/Brussels, 17 iulie 2009, p.3, http://www.crisisgroup.org/library/documents/africa/horn_of_africa/152_sudan_justice_p_eace_and_the_icc.pdf, (accesat 21 martie 2010).

⁵⁴ *Any talk about crimes committed inside Darfur is a hostile and organised media propaganda to tarnish the reputation of the government and is a part of the declared war against our government*, Omar al-Bashir, interviu televizat *BBC Hardtalk*, *op.cit.*

⁵⁵ International Criminal Court, *Al Bashir case: The Appeals Chamber directs Pre-Trial Chamber I to decide anew on the genocide charge*, 3 februarie 2010, <http://www.icc-cpi.int/menus/icc/press%20and%20media/press%20releases/news%20and%20highlights/pr494?lan=en-GB>, (accesat 18 martie 2010).

Pentru a înțelege dimensiunea și implicațiile genocidului vom prezenta în cele ce urmează una dintre cele mai tulburătoare aspecte ale crizei din Darfur, dar și ale războiului între Sud și Nord, care nu fac altceva decât să confirme *ibada*. Este vorba despre drama de zi cu zi a femeilor din Darfur/Sudan.

*“Ne abuzează trupurile, ne iau sufletele, ne golesc pântecul, ne aruncă precum gunoiul, suntem mizeria pe care o lasă în urma lor. Suntem fânțele tăcute pe care le vezi pe marginea drumului... odată mame, surori, soții. Suntem nevăzute, nedorite. Suntem câmpul de luptă.”*⁵⁶

De unde încep până la urmă drepturilor universale ale omului? În locuri restrânse, aproape de casa... sunt locurile în care fiecare bărbat, femeie sau copil urmărește justiție egală, șanse egale, demnitate egală fără discriminare.⁵⁷ Se pare însă că aceste drepturi tind să nu mai apară într-o lume flămândă de violență.

Violența împotriva femeilor este o pandemie, una care transcede limitele geografice, de rasă, de cultură, de clasă și de religie. Ea atinge practic fiecare comunitate, în aproape fiecare colț al globului. Prea des prosperă pe scară largă datorită impunității autorilor în ceea ce rămâne o lume patriarhală, care este reticentă în a acorda femeilor drepturi egale și protecția împotriva violenței bazate pe gen. “Violența împotriva femeii este de dimensiuni globale, și are loc în toate societățile și culturile ... Ea afectează femeile, indiferent de rasă, etnie, origine socială, naștere sau orice alt statut ... Mai rămân multe de făcut pentru a crea și a susține un mediu eliberat de acest flagel în care femeile își pot continua viața.”⁵⁸

Violența sexuală pe timp de conflict a fost mult timp privită ca daună colaterală de luptă, practică și acceptată de către diferitele părți aflate în

⁵⁶ Integrated Regional Information Networks (IRIN), *Our Bodies...their battleground: Gender-based Violence during Conflict*, film documentar, 2004. IRIN este parte [UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs](http://www.un.org/News/Press/docs/2004/04/040611.htm), dar agenția ține să sublinieze că reportajele nu reflectă în mod necesar viziunile ONU sau a statelor membre ONU. A luat naștere în 1995, și cuprinde 82 de state, în 2008 susține că a avut peste 1000 de cititori, sediul se află în Nairobi, Kenya. <http://www.irinnews.org/>, (accesat 4 mai 2010). Documentale, statisticile IRIN sunt disponibile pe site-ul lor oficial www.irin.org, (accesat 8 mai 2010).

⁵⁷ Eleanor Roosevelt apud David Kenner *Nobel Peace Prize Also-Rans*, „Foreign Policy”, 7 octombrie 2009,

http://www.foreignpolicy.com/articles/2009/10/07/nobel_peace_prize_also_rans, (accesat 21 aprilie 2010). Articolul lui David Kenner este dedicat acelor persoane care ar fi meritat să câștige Premiul Nobel, dar nu l-au obținut. Alături de Eleanor Roosevelt, găsim personalități ca Vaclav Havel și Gandhi.

⁵⁸ *Violence against women is global in reach, and takes place in all societies and cultures ... It affects women no matter what their race, ethnicity, social origin, birth or other status may be ... Much more remains to be done to create and sustain an environment where women can go about their lives free from this scourge.* Kofi Annan, <http://www.un-ngls.org/orf/documents/text/go.between/gb105.htm>, (accesat 18 aprilie 2010).

dezacord. Violența generalizată ajută la crearea unui mediu în care violența sexuală prosperă.

Violența sexuală are loc peste tot, oricine îi poate cădea victimă. În conflict, aceasta afectează atât civilii cât combatanții, populațiile strămutate sau refugiate⁵⁹, femei, bărbați și copii.

În acest context, violul poate fi folosit ca o armă⁶⁰, ceea ce înseamnă că se efectuează cu raționament și folosit în scopuri politice. Acesta poate fi utilizat pentru a recompensa soldați, sau pentru remunerarea lor, sau pentru a îi motiva. Acesta poate fi, de asemenea, utilizat ca un mijloc de tortură, uneori, pentru umilirea unor indivizi aparținând unei comunități anume. Violul sistematic poate fi folosit și pentru a forța o populație să se mute. Violul poate fi, de asemenea, folosit ca o armă biologică în mod deliberat, de a transmite virusul SIDA. În război, vom găsi, de asemenea fenomenul de exploatare sexuală, prostituția forțată sau chiar de sclavie sexuală. Violența sexuală, de asemenea, poate servi pentru a potoli rezistența prin insuflarea fricii în comunitățile locale sau în grupurile armate opuse. În astfel de cazuri, “trupurile femeilor sunt folosite ca un plic pentru a trimite mesaje spre inamic.”⁶¹

Violul și alte forme de violență sexuală sunt recunoscute drept crime de război și crime împotriva umanității în Statutul de la Roma al Curții Penale Internaționale. “Convenția cu privire la eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei” a fost adoptată de către ONU în 1979⁶² și este proiectată pentru a proteja drepturile femeilor și fetelor și a intrat în vigoare la 3 septembrie 1981⁶³. Sudanul nu a semnat Convenția Națiunilor Unite pentru femei.

În rândurile următoare vom vedea cum violul distruge vieți individuale, traumatizează populația și fracturează societatea.

Violul ca o formă de opresiune violentă împotriva civililor continuă să marcheze oamenii precum ciuma în Darfur. În Darfur, precum și în conflictele din întreaga lume, această formă de război împotriva civililor trebuie să fie oprită. Violul este una dintre cele mai insidioase forme de violență la care oamenii în Darfur au fost supuși. Părțile implicate în conflictul din Darfur continuă să folosească violul ca armă de război, în condiții de impunitate⁶⁴,

⁵⁹ Iain McLean, Alistair McMillan, *The Concise Oxford Dictionary of Politics*, Editura Oxford University Press, 2003, pp. 457-458.

⁶⁰ IRIN, *Our Bodies - Their Battle Ground: Gender-based Violence in Conflict Zones*, septembrie 2004, p. 3.

⁶¹ Jeanne Ward/IRIN, *Broken bodies - broken dreams: violence against women exposed*, Editura United Nations Office at Nairobi (UNON) Publishing Services Section, 2005, Cap.13, Sexual violence in times of war, p. 182.

⁶² Convenția cu privire la eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei/ Convention on the Elimination of Discrimination against Women (CEDAW), <http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/cedaw.htm> (accesat 23 februarie 2010)

⁶³ Convenția a fost semnată de 185 de țări cu peste 90% din membri ONU. *Ibidem*.

⁶⁴ IRIN, *Our Bodies - Their Battle Ground...*, p. 11.

întrucât victimele care denunță situația riscă să fie urmărite în justiție. Mai mult decât atât, legislația sudaneză prevede ca proba violului să fie coroborată de patru martori bărbați, dovada violului fiind astfel destul de dificil de demonstrat.

Se vor împlini anul acesta șapte ani de la începutul conflictului, iar din păcate femeile au nevoie în continuare de protecție în fața violului și a atacurilor brutale comise de forțele guvernamentale și de grupurile armate în întreaga regiune a Darfurului. “Femeile și fetele din Darfur trăiesc încă sub amenințarea constantă de viol”⁶⁵ a afirmat Georgette Gagnon, director *Human Rights Watch* pentru Africa.

Violul împotriva femeilor, copiilor, a fost din păcate un factor constant în violența înregistrată într-o campanie de teroare de lungă durată. Mai tragic, ea continuă și astăzi, chiar și după ce majoritatea persoanelor au fugit din satele lor. Povestirile supraviețuitorilor violurilor oferă o imagine îngrozitoare a realității cotidiene a oamenilor din Darfur și în special a femeilor și a fetelor tinere, victime principale al acestei forme de violență.⁶⁶

“Comisia Internațională de Anchetă ONU”, în ianuarie 2005 a conchis că violul și violența sexuală au fost utilizate de către forțele guvernamentale și milițiile Janjaweed⁶⁷, ca o "strategie deliberată, cu scopul de a teroriza populația, de a asigura un control al populației IDP și perpetuarea deplasării acesteia.”⁶⁸

Milițiile Janjaweed, doresc să arate că ei sunt cei care dețin controlul și speră că toată lumea se va muta departe de terenul lor.⁶⁹ Violurile sunt un semn de provocare împotriva rebelilor bărbați Fur, Masalit și Zaghawa⁷⁰: "Dacă ești

⁶⁵ HRW, *Five Years On - No Justice for Sexual Violence in Darfur*, 6 Aprilie 2008.

Documentele HRW sunt valabile pe site-ul lor oficial <http://www.hrw.org>. *Human Rights Watch* este o organizație internațională independentă cu sediul în New York dedicată apărării drepturilor fundamentale ale oamenilor. A primit din partea celebrului for de analiză a societăților de caritate, *Charity Navigator* cea mai înaltă distincție *highest four star rating*. [Kenneth Roth](http://www.hrw.org) este director executiv. <http://www.hrw.org>, (accesat 3 mai 2010).

⁶⁶ Medici Fără Frontiere / *Médecins Sans Frontières* (MSF), *Report – The Crushing Burden of Hope: Sexual Violence in Darfur*, 8 martie 2005, <http://www.doctorswithoutborders.org/publications/reports/2005/sudan03.pdf>, (19 februarie 2010).

⁶⁷ Amnesty International, *Rape: ever present danger for Darfur's women*, 14 februarie 2008, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/47b96a0fc.html>, (accesat 26 februarie 2010).

Documentele Amnesty International sunt disponibile la <http://www.amnesty.org/>. *Amnesty International* este o organizație non-guvernamentală, care are țelul de a promova drepturile omului. A fost fondată în 1961 de avocatul britanic Peter Benenson și de Eric Baker.

Amnesty este finanțată aproape în totalitate de abonamente și donații de la membrii săi din toate colțurile lumii. <http://www.amnestyusa.org>, (accesat 4 mai 2010).

⁶⁸ United Nations, *Report of the International Commission of Inquiry on Darfur to the United Nations Secretary General*, Geneva, 25 ianuarie 2005, p.87. Pentru mai multe informații vezi și pp. 88-96.

⁶⁹ Amnesty International, *Sudan, Darfur Rape as a weapon of war - Sexual violence and its consequences*, iulie 2004, p. 4.

⁷⁰ HRW, *Five Years On...*, p. 1.

bărbat, nu-ți poți lăsa soția să cadă victima violurilor! Așa că vino și luptă împotriva noastră!". În aceste condiții, femeile se tem să le spună soților că au fost violate, deoarece nu vor ca ei să meargă și să lupte. Dar bărbații sunt pe deplin conștienți de faptul că soțiile lor sunt violate.

Guvernul sudanez a declarat "toleranță zero" pentru violență sexuală, dar a făcut aproape nimic pentru a proteja aceste victime. Guvernul din Sudan a negat în mod repetat și în mod public că violența sexuală nu are loc în Darfur: "Da, au fost sate arse, oameni au fost omorâți pentru că este război. Violul nu se află în cultura sudaneză sau în natua populației din Darfur. El nu există. Noi nu avem așa ceva."⁷¹ Guvernul a mărit numărul de polițiști și procurori și a stabilit comisiunile de combatere a violenței împotriva femeilor în fiecare dintre cele trei provincii din Darfur.⁷² Cu toate acestea, acești pași nu au redus atacurile și nu au dus la o creșterea a accesului la justiție. Guvernul nu a reușit țină frâu acest abuz, el fiind îndeplinit în mare parte chiar de către soldații lor și miliția aliată. Victimele acestor atacuri oribile au speranță redusă sau chiar deloc de a se redresa în climatul actual de impunitate⁷³ din Darfur. Prin faptul că nu a urmărit și nu urmărește în justiție vinovații, guvernul nu face altceva decât să le ofere acestora o licență pentru viol. În ciuda publicității și a sumelor imense de bani investite în regiunile afectate, rata violului nu a cunoscut o diminuare, mai degrabă o creștere.

Factorii internaționali au încercat să acționeze⁷⁴ pentru ameliorarea situației dezastruoase în care se află genul feminin. În ciuda prezenței forțelor internaționale de menținere a păcii în Darfur, acestea au fost până acum lipsite de resursele necesare și incapabile de a proteja femeile și fetele din calea violului și a altor forme de violență.

Pentru o perioadă, singura protecție reală a femeilor și fetelor din Darfur a fost furnizată de către Misiunea Uniunii Africane în Sudan (AMIS), dar resursele sale au fost sever limitate.⁷⁵

În timpul duratei sale de viață din 2004 până în anul 2007, Misiunea Uniunii Africane de menținere a păcii a cunoscut o varietate de obstacole în calea implementării și în exercitarea mandatului său. Cu toate acestea, misiunea a depus unele eforturi pentru a preveni apariția violenței sexuale în jurul taberelor IDP. În 2005, AMIS a început "patrulele pentru lemne de foc"⁷⁶ care trebuiau să însoțească femei și fete IDP, atunci când părăseau tabăra lor pentru a colecta

⁷¹ Președintele Al-Bashir din Sudan, 17 martie 2007 într-un interviu exclusiv televizat cu jurnalista Ann Curry NBC, *Sudan's al-Bashir denies role in Darfur violence*, NBC, 20 martie 2010, transcriere valabilă la <http://www.msnbc.msn.com/id/17691868/>, (accesat 9 martie 2010).

⁷² HRW, *Five Years On...*, p. 2.

⁷³ IRIN, *Our Bodies - Their Battle Ground...*, p. 14.

⁷⁴ Amnesty International, *Sudan: Surviving Rape in Darfur*, 8 august 2004, p. 2.

⁷⁵ HRW, *Five Years On...*, p. 8.

⁷⁶ *Firewood patrols*.

iarbă și lemne de foc. Aceste patrule au ajutat, uneori, la reducerea riscului de violență.

Forța hibridă de menținere a păcii a Uniunii Africane/Națiunilor Unite (UNAMID) a încercat și încearcă să combată violența sexuală și lipsa de acces la justiție în Darfur, prin: asigurarea implementării unui număr suficient de ofițeri de poliție de rang înalt și cu experiență de sex feminin; continuarea și creșterea preventivă a "patrulilor pentru lemn de foc" pentru a proteja femeile și fetele care se supun unui risc în afara taberelor IDP.⁷⁷

Nici forțele de securitate ale guvernului, nici forțele internaționale de menținere a păcii nu au reușit să ofere femeilor și fetelor o protecție suficientă, categorii ce rămân extrem de vulnerabile la viol și a altor abuzuri înregistrate în timpul atacurilor la scară largă și chiar și în perioade de relativ calm. Supraviețuitorii violențelor sexuale au de înfruntat numeroase obstacole pentru realizarea justiției. În cazul în care autorii sunt soldați sau miliții, șansele urmăririi penale sunt foarte slabe.

Violul și teama provocată de violul este o caracteristică importantă a crizei din Darfur. Activitățile medicale întreprinse în regiune au descoperit o incidență ridicată de violență sexuală. Dezvăluirea însă a violenței în contextul conflictului activ poate reprezenta un risc de securitate pentru toți cei implicați - așa cum rezultă din arestarea⁷⁸ din mai 2005 a șefului de misiune Médecins Sans Frontières (MSF⁷⁹), din Khartoum, care a fost acuzat de acțiuni împotriva statului de către guvernul sudanez, după publicarea unui raport privind femeile care solicită tratament medical în clinicile MSF din Darfur.

În Vestul Darfurul doar, între octombrie 2004 și 15 februarie 2005, clinici de sănătate au tratat 297 victime de viol. 99% din victime au fost femei. Vârstele victimelor variază între 12 și 45 de ani, cu o vârstă medie de 27. 22% din victime au venit în termen de trei zile de la viol.⁸⁰ Iar într-o anchetă desfășurată în tabără Murnei, din Darfurul de Vest, de exemplu, aproape 14% din 132 victime ale violenței tratate de către echipele medicale de la MSF în perioada aprilie-iunie 2004 au fost victime ale violenței sexuale.⁸¹

Oricât de tulburătoare ar fi statisticile, acestea mai degrabă ascund decât să dezvăluie măsura reală de violență sexuală împotriva femeilor și fetelor în

⁷⁷ HRW, *Five Years On...*, p. 3.

⁷⁸ Jeanne Ward/IRIN, *op.cit.*, p. 178.

⁷⁹ Medici Fără Frontiere / Médecins Sans Frontières (MSF) este o organizație internațională medicală umanitară create de către medici și jurnaliști în Franța în 1971. În 1999, MSF a primit Premiul Nobel pentru Pace. A cerut o reacție internațională la criza din Darfur, în 2004 și 2005, la Consiliul de Securitate al Organizației Națiunilor Unite.

<http://www.doctorswithoutborders.org>, (18 februarie 2010).

⁸⁰ Medici Fără Frontiere / Médecins Sans Frontières (MSF), *Report – The Crushing Burden of Hope ...*, p. 2.

⁸¹ *Idem*, *Persecution, Intimidation and Failure of Assistance in Darfur*, 1 noiembrie 2004, <http://www.doctorswithoutborders.org/news/article.cfm?id=767%20&cat=field-news>, (19 februarie 2009).

timpul conflictelor armate. Din cauza sensibilității acestui subiect, numărul femeilor care raportează acțiuni de violență sexuală în clinicile aflate pe teritoriul Darfurului, inclusiv cele ale MSF este considerat a fi nereprezentativ în raport cu amploarea problemei reale.

În multe cazuri de viol înregistrate cu luni în urmă, femeile și fetele tinere nu au îndrăznit să viziteze mai devreme un centru de sănătate, pentru a căuta tratament și, fără îndoială, majoritatea femeilor vor continua să evite tratamentul și sprijinul.

În ciuda vizitelor de nivel înalt al liderilor lumii, oamenii se confruntă în continuare cu persecuție și intimidare în interiorul taberelor de refugiați. Violul, o caracteristică a atacurilor asupra satele lor, acum le-a urmat insidios în locurile lor de refugiu.⁸²

Famiile, pentru a-și asigura existența, trebuie să continue acțiunile de colectare de lemn,⁸³ apă precum și continuarea activităților lor obișnuite de muncă. În acest context, femeile sunt supuse unei alegeri teribile, și anume punerea lor sau a copiilor lor sub riscurile unui viol, bătaii sau a unui deces, de îndată ce acestea părăsesc taberele de refugiați sau satele natale. În Darfur, multe comunități au optat⁸⁴ pentru a trimite femei, mai degrabă decât bărbații în afara taberelor, zonelor de siguranță pentru a colecta lemne de foc. În timp ce acestea trăiesc cu riscul de a fi violate sau atacate de către milițiile care patrulează, bărbații lor ar fi cu siguranță uciși. Totodată activitățile femeilor le mențin în preajma satelor (vizate de miliții), în timp ce bărbații sunt forțați să se îndepărteze de case.⁸⁵ Aproape 90%, au confirmat faptul că violul a avut loc în afara satelor. Cea mai mare parte (82%)⁸⁶ a femeilor au fost violate în timp ce își desfășurau activitățile lor obișnuite de zi cu zi. Doar 4% dintre femei au raportat faptul că violul a avut loc în timpul conflictului activ, în timp ce acestea își părăseau satul lor de origine.

Femeile sunt de obicei agresate după cum arată statisticile în timp ce își desfășoară activitățile de zi cu zi, esențiale ca mijloacele de existență pentru gospodăriile lor. După cum s-a menționat mai sus, 82% din violuri au loc atunci când femeile sunt în afara satelor, taberelor de refugiați, în timp ce caută lemne de foc sau paie⁸⁷, în timp ce lucrează pe terenurile lor agricole, în timp ce aduc apă sau în timp ce călătoresc între sate pentru a se duce la piață sau pentru a

⁸² Amnesty International, *Sudan, Darfur Rape as a weapon of war...*, p. 15.

⁸³ Jeanne Ward/IRIN, *op.cit.*, p. 180.

⁸⁴ IRIN, *Our Bodies - Their Battle Ground...*, p. 7.

⁸⁵ Amnesty International, *Sudan, Darfur Rape as a weapon of war...*, p. 14.

⁸⁶ Medici Fără Frontiere / Médecins Sans Frontières (MSF), *Report – The Crushing Burden of Hope ...*, p. 3.

⁸⁷ IRIN, *Sexual Violence Spikes Around South Darfur Camp*, Nairobi, 24 august 2006, <http://www.irinnews.org/report.aspx?reportid=60452> (accesat 20 februarie 2010).

prelua bunurile familiilor lor dintr-un sat distrus.⁸⁸ Nesiguranță crescândă în afara zonelor populate, forțează oamenii să rămână în granițele satelor lor.⁸⁹ Chiar și deplasarea în grupuri nu oferă siguranță, 65% din femeile care au raportat un act de viol, se aflau într-un grup când au fost atacate. De exemplu avem mărturia unei femei de 30 de ani “Mă întorceam de la piață în acea zi. Mergeam pe jos cu un grup de nouă femei și doi bărbați. Ne-am întâlnit niște oameni înarmați de-a lungul drumului. Ne-au luat pe noi, femeile, și ne-au ținut sub un copac în tabăra lor. Ne-au eliberat după trei zile. În tot acest timp, am fost violată în fiecare noapte și în fiecare zi de cinci bărbați.”⁹⁰ Din cele nouă femei doar trei s-au prezentat la clinica medicală, printre care două fetițe de 13, și respectiv 14 ani. Foame și setea de violență nu au limite.

Aproape o treime (28%)⁹¹ dintre victime au raportat că au fost violate de mai multe ori, fie de atacatori singulari sau multipli. În mai mult de jumătate din cazuri, violența sexuală a fost urmată de violența fizică. În plus, unele dintre femei au fost violate, deși fiind vizibil gravide în momentul asaltului, uneori până la opt luni.⁹² În unele cazuri fiind provocate avorturi. În cele mai multe cazuri, atacatori sunt bărbați înarmați, uneori, purtând uniforme militare, alteori, în haine simple.

Folosirea armelor de foc elimină orice posibilitate de scăpare pentru victime. În plus, bastoane, bice și topoare (instrumente comune în Sudan pentru păstorii de vite și agricultorii) sunt deseori utilizate pentru a provoca leziuni fizice în timpul violului. Asalturile sunt deosebit de brutale, iar victimele nu se limitează doar la femeile tinere, dar și la membrii familiilor (soți, copii, mame, etc) sau prieteni, bătuți cu cruzime în timp ce erau martori sau încercau să intervină în timpul atacului, care de multe ori sunt neajutorați în prevenirea acestor atacuri.⁹³

Violurile și răpirile întreprinse de atacatori multipli sunt foarte frecvente. Femeile au declarat că în cele mai multe cazuri sunt violate de doi sau mai mulți atacatori.⁹⁴ O femeie a raportat că răpirea ei a durat 6 zile, iar ea a fost violată de către 10 de oameni.⁹⁵ În plus, aproape jumătate din supraviețuitoare au

⁸⁸ Amnesty International, *Darfur: "When will they protect us?" - civilians trapped by violence in Sudan*, 14 septembrie 2007, AFR 54/043/2007, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/46ee46ac2.html> (accesat 26 februarie 2010).

⁸⁹ Jeanne Ward/IRIN, *op.cit.*

⁹⁰ Medici Fără Frontiere / Médecins Sans Frontières (MSF), *Shattered Lives - Immediate medical care vital for sexual violence victims*, martie 2009, p.9, <http://www.doctorswithoutborders.org/publications/article.cfm?id=3422&cat=special-report>, (19 februarie 2010).

⁹¹ *Idem*, *Report – The Crushing Burden of Hope ...*, p. 3.

⁹² Amnesty International, *Sudan, Darfur Rape as a weapon of war...*, p. 12.

⁹³ Jeanne Ward/IRIN, *op.cit.*, p.187

⁹⁴ Amnesty International, *Sudan, Darfur Rape as a weapon of war...*, p. 11.

⁹⁵ Medici Fără Frontiere / Médecins Sans Frontières (MSF), *Report – The Crushing Burden of Hope ...*, p. 4.

menționat că au existat mai multe victime în atac. Acest lucru oferă o dovadă în plus a faptului că numărul de violuri nu exprimă realitatea amplitudinii și dimensiunii la care se desfășoară aceste acte inumane.

În afara oaselor rupte sau a arsurilor realizate în timpul, sau după asalt, victimele violurilor trebuie să suporte nu doar consecințe pe termen scurt⁹⁶, dar și consecințele pe termen lung⁹⁷, ele fiind infectate în majoritatea cazurilor cu boli cu transmitere sexuală HIV/SIDA, care le vor pune nu doar viața lor în pericol, dar și viața copiilor lor.⁹⁸ O femeie are mai multe șanse de a contracta HIV/SIDA de la viol decât în timpul relațiilor sexuale regulate. Riscul este chiar mai mare în rândul adolescentelor, astfel cum aparatul lor de reproducere nu este încă pe deplin dezvoltat, făcându-l mai predispus la rupere și deci la pătrunderea virusului.⁹⁹ Totodată consecințele psihice ale violului, de multe ori pot dura ani de zile, după incidentele reale. Imediat după un atac sexual, victimele intră de multe ori într-o stare de șoc. Este, de asemenea obișnuit ca ele să se simtă vinovate și să creadă că ar fi putut evita violul. Victimele simt că au pierdut controlul asupra vieții lor, că sunt în imposibilitatea de a îndeplini sarcinile de zi cu zi sau pot avea coșmaruri și *flashback*-uri îngrijorătoare. Victimele violurilor, de asemenea, se vor teme pentru siguranța lor. În cazul în care impunitatea este în floare, victimele pot veni în contact din nou cu atacatorii lor. Pe termen mai lung, multe femei vor dezvolta depresie, anxietate, și episoade psihotice, precum și stres post-traumatic.¹⁰⁰ Femeile, care au fost violate, pot încerca, de asemenea să se sinucidă.

Trăirile supraviețuitorilor sunt agravate de stigmatul social¹⁰¹ pe care multe victime îl vor îndura, stigmat, care de multe ori conduce la excluderea lor din cadrul comunității din care provin sau la separarea de propriile familii. Chiar și în cazuri de viol, codurilor de onoare de foarte multe ori dictează ca victima să fie pedepsită.¹⁰² Supraviețuitorii violurilor sunt adesea umiliți în comunitățile lor și de multe ori învinovați pentru incident.

Dincolo de trauma violului, femeile victime suferă sarcini nedorite¹⁰³ și sunt victime ale neîncrederii și acuzațiilor manifestate de poliție sau de comunitatea lor. Unele femei au mărturisit că au fost nevoite să-și construiască colibe de paie departe de propria familie. Mai mult decât atât exista concepția conform căreia în cazul în care o femeie rămânea însărcinată, în urma unui viol

⁹⁶ Amnesty International, *Sudan, Darfur Rape as a weapon of war...*, p. 18.

⁹⁷ *Ibidem*, p. 20.

⁹⁸ Jeanne Ward/IRIN, *op.cit.*, Cap.11, Sexual assault and harassment, p. 158.

⁹⁹ Medici Fără Frontiere / Médecins Sans Frontières (MSF), *Shattered Lives...*

¹⁰⁰ Jeanne Ward/IRIN, *op.cit.*

¹⁰¹ Amnesty International, *Sudan, Darfur Rape as a weapon of war...*, p.16.

¹⁰² Jeanne Ward/IRIN, *op.cit.*, Cap.10, Crimes of honour, p. 135.

¹⁰³ Amnesty International, *Sudan, Darfur Rape as a weapon of war...*, p. 18.

insemna că ea și-a dorit actul sexual; în cazul în care ea nu și-ar fi dorit, sarcina nu ar fi avut loc.¹⁰⁴

Victimele spun că se tem să recunoască violența la care au fost supuse, mai mult în fața familiilor decât în fața autorităților.¹⁰⁵ Femeile se tem că, mai degrabă decât a primi ajutor și sprijin, acestea vor fi pedepsite pentru adulter¹⁰⁶ și pentru sarcinile ilegale (în afara căsătoriei, conform legii islamice Sharia¹⁰⁷). În mai multe rânduri, femei gravide au declarat că au fost arestate de poliție pentru a fi pedepsite pentru aceste sarcini din afara legii. Femeile, care sunt deja în opt luni gravide, au dezvăluit faptul că acestea au fost păzite în închisoare noaptea fiind forțate să facă pe timpul zilei acțiuni istovitoare (de exemplu, să aducă apă de mai multe ori pe zi), până când acestea își pot plăti amenda.¹⁰⁸ Au fost semnalate și cazuri în care tinere sub 18 ani au fost acuzate de adulter, în condițiile în care această lege se aplică doar adulților.¹⁰⁹ Cu toate acestea, guvernul a început să ia măsuri, bineînțeles sub presiune internațională. Astfel 491 de femei, multe însoțite de copiii lor mici, au fost eliberate din închisoare de la Khartoum.¹¹⁰

Mai degrabă decât de îngrijire, femeile și copiii care sunt supuși violenței sexuale au primit respingere. Practica îngrozitoare din Darfur, și anume detenția victimelor violului¹¹¹, mai degrabă decât oferirea de asistență medicală, contribuie la existentul model îngrozitor de neglijare și abuz. Poate prea frecvent, victime ale violului găsesc atenția insuficientă și îngrijire superficială chiar și atunci când acestea își fac drumul spre o clinică.¹¹²

Pentru victimele din zonele rurale, costurile sociale și financiare pentru realizarea justiției sunt reprezentate de distanța pe care acestea trebuie să o parcurgă, de multe ori pe teren dur, pentru a ajunge la autorități. În Sisi, din Darfurul de Vest, de exemplu, oamenii trebuie să călătorească 10 km pentru a raporta cazuri. În Fataborno, Darfurul de Nord, ele trebuie să călătorească 20 km pentru a ajunge la poliția din orașul Kutum.¹¹³

Cu toate că femeile și fetele sunt obiectivele primare ale violenței sexuale, bărbații și băieții pot fi, de asemenea, victime ale violului. Cu toate acestea, această minoritate este adesea nerecunoscută și primește puțină protecție și îngrijiri. O formă de violență comisă în mod special împotriva

¹⁰⁴ IRIN, *Our Bodies - Their Battle Ground...*, p. 26.

¹⁰⁵ HRW, *Five Years On...*, p. 18.

¹⁰⁶ Art. 149, Criminal Act 1991, Pedepsa pentru adulter presupune 100 biciuri, închisoare de până la 10 ani, sau pedeapsa cu moartea.

¹⁰⁷ Criminal Act 1991, act ce abrogă Codul Penal din 1983.

¹⁰⁸ Jeanne Ward/IRIN, *op.cit.*, Cap.13, Sexual violence in times of war, p. 193.

¹⁰⁹ HRW, *Five Years On...*, p. 18.

¹¹⁰ Consiliul de Securitate ONU, *Report of the Secretary-General on the Sudan*, 19 ianuarie 2010, S/2010/31, p. 13.

¹¹¹ Amnesty International, *Rape: ever present danger...*

¹¹² HRW, *Five Years On...*, p. 24.

¹¹³ *Ibidem*, p. 17.

bărbaților este forțarea lor în violarea membrilor familiei, o practică cunoscută ca incest forțat, unde atât violatorul cât și persoana agresată devin victime ale violenței. Violul este folosit pentru a stabili ierarhii de control și de respect. Trebuie subliniat faptul că este mai puțin probabil ca bărbații să raporteze un abuz sexual decât femeile.

După cum am văzut, consecințele violenței sexuale pentru bărbați și femei, sunt fizice, psihologice, sociale și economice. Acestea afectează nu numai victimele, dar și familiile lor și comunitățile, lăsând cicatrici pe viață.

Care ar fi măsurile necesare pentru o îmbunătățire a situației actuale?

Un răspuns cu adevărat cuprinzător la situația precară a supraviețuitorilor de violență sexuală poate fi furnizat numai prin implicare unei serii de actori diferiți. O abordare coordonată a organizațiilor axate pe acordarea de sprijin medical, juridic și social poate aduce cele mai bun ajutor celor care au avut ghinionul de a trăi trauma unui viol sau alte forme de violență sexuală.

Violența sexuală este rareori subiect de discuție, datorită naturii sale tulburătoare. Cu toate acestea, crearea unei fundații prin educație și prin gradul de informare este primul pas pentru o acțiune împotriva violenței împotriva femeilor de pretutindeni.

Autoritățile din Sudan/Darfur nu mai pot ignora realitatea, măsuri drastice fiind absolut necesare, și anume: emiterea unui decret prezidențial prin care violul și alte forme de violență sexuală vor fi prompt investigate și supuse urmării penale, și să se asigure că un astfel de decret este aplicat;¹¹⁴ consolidarea capacității sectorului judiciar de a răspunde la crimele de violență sexuală; pregătirea poliției și a procurorilor în abordarea unor anchete penale sensibile la manipulare și să se asigure dislocarea unor anchetatori de sex feminin instruiți corespunzător în stațiile de poliție din Darfur;¹¹⁵ revizuirea legislației penale privind violența sexuală, să existe prevederi pentru tentativa de viol, și pentru a asigura că victimelor violurilor nu sunt expuse urmării penale pentru adulter.¹¹⁶

Autoritățile locale trebuie să pună capăt toleranței manifestate față de această crimă și trebuie să pună capăt impunității violatorilor și a complicilor lor.¹¹⁷

Administrația locală și alți furnizori de asistență medicală trebuie să asigure un tratament complet și adecvat pentru victimele violenței sexuale.

Ar trebui să se pună stop stigmatului și respingerii cu care se confruntă victimele violurilor, care conduc la victimizări suplimentare.

Multe dintre victimele violurilor au nevoie mai mult decât îngrijiri medicale, sprijin psihologic, precum și de un certificat medico-legal.¹¹⁸ Atunci când victimele se confruntă cu respingerea de către comunitate sau sunt expuse

¹¹⁴ Amnesty International, *Sudan, Darfur Rape as a weapon of war...*, p. 30.

¹¹⁵ *Ibidem*, p. 31.

¹¹⁶ HRW, *Five Years On...*, p. 3.

¹¹⁷ Jeanne Ward/IRIN, *op.cit.*, p. 159.

¹¹⁸ *Ibidem*, p. 23.

riscului unor atacuri repetate, acestea pot avea nevoie de protecție și de un sprijin suplimentar. În cazul în care acestea nu mai sunt capabile să lucreze în urma unui viol, au nevoie de mijloace alternative de generare a veniturilor. În cazul în care doresc să ceară urmărirea penală, daune morale, acestea pot avea nevoie de asistență juridică. Este esențial totodată ca oamenii să fie informați asupra necesității de a solicita asistență imediată după un asalt.

Vorbind în mod deschis despre viol, implicând organizații¹¹⁹ și întreaga comunitate în abordarea violenței sexuale împiedică menținerea acesteia în umbră. Prin proiecte vizibile problema este adusă la suprafață. Oferind glas victimelor, vorbind despre acest subiect, vom trece prin și, ceea ce este cel mai important, peste acest tabu.

Datorită răsunetului pe care îl poartă armele, violul nu a reușit să facă apel la conștiința și la acțiunea noastră. Spre deosebire de victimele focurilor de armă și bătăi, această crimă și victimele sale trec adesea în umbră - prea speriate sau prea rușinate să ceară ajutor. În ciuda consecințelor sale tragice și devastatoare, violul nu a primit atenția corespunzătoare gravității și impactului pe care îl poartă. Acest lucru trebuie să se schimbe. “Femeile în Sudan, continuă să sufere de pe urma discriminării, practicilor tradiționale dăunătoare și a violenței bazate pe gen.”¹²⁰

Concluzii

Poți fi fericit în cochilia ta, în castelul tău de fildeș în timp ce totul se prăbușește în jurul tău? Răspunsul ar trebui să fie nu, căci pe termen lung, castelul de fildeș se poate transforma oricând într-un castel de cărți de joc dacă nu vrei să recunoști adevărul ce se petrece în exterior. Darfur este un astfel de adevăr.

Problemele de astăzi vin din partea unor culturi ce sunt puțin înțelese în Europa. Efortul cerut în a le înțelege și riscurile de a nu reuși acest lucru sunt uriașe. Darfur nu este o problemă care poate fi rezolvată peste noapte, este deosebit de complexă și deosebit de sensibilă, cu atâtea întrepătrunderi interne și ramificații externe. O țară subdezvoltată, cu o mulțime de probleme. Darfur ne-a arătat că trăim într-o lume nouă, în care există o dezordine mondială. Există o zonă de siguranță în Europa și una de pericole și haos în afara sa.

În contextul social din Darfur, violul este și va rămâne un tabu cultural larg răspândit, conștientizat de toate categoriile economice, politice, sociale, militare. Reprezentative pentru evidențierea gravității situației și necesității unui răspuns amplu, sunt cuvintele unei victime a unui viol în grup, bătută până la pierderea cunoștinței, trezită doar pentru a fi martoră și a asista la uciderea

¹¹⁹ Amnesty International, *Sudan, Darfur Rape as a weapon of war...*, pp. 30-35.

¹²⁰ Consiliul de Securitate ONU, *Report of the Secretary-General on the Sudan*, 19 ianuarie 2010, S/2010/31, p. 14.

oamenilor din jurul ei: "Regret că nu am murit în acea zi. Acești bărbați și femei care au murit sunt în pace în timp ce eu sunt încă aici pentru a suferi și mai mult. Sunt cu un handicap în adevăratul sens al cuvântului. Nu știu cum să explic. Regret că eu sunt în viață pentru că eu mi-am pierdut pofta de viață. Noi supraviețuitorii suntem cu inima zdrobită. Trăim într-o situație care ne copleșește. Rănile noastre devin mai adânci în fiecare zi. Suntem într-un doliu permanent..."¹²¹

Deși ne este greu să acceptăm realitatea, rândurile de mai sus nu sunt altceva decât oglinda unei violențe inimaginabile, care se desfășoară chiar în timp ce aceste cuvinte sunt așternute pe hârtie, dar și în timp ce dumneavoastră le citiți. Drama femeilor din Darfur/Sudan nu reprezintă altceva decât o parte a unui complex, negat și ascuns genocid.

Deși nu există la nivel internațional suficientă voință pentru a se pune capăt crizei din Darfur/Sudan, deși soluția nu pare a fi ușor de găsit, iar instrumentele disponibile de astăzi asupra cărora există acorduri internaționale (TPI spre exemplu) sunt limitate, nu trebuie să trecem cu vederea că în acest moment un genocid și un dezastru umanitar continuă să se desfășoare fără a întâmpina dificultăți. Dacă nici în al doisprezecelea ceas comunitatea internațională nu se va mobiliza, atunci putem conchide cu tristețe și dezamăgire că nu am învățat nimic din atrocitățile secolelor trecute.

Din păcate, situația din Darfur este un memento puternic al realității, al faptului că lumea nu este mai aproape de rezolvare, stoparea, să nu mai vorbim de prevenirea genocidului decât a fost în timpul genocidului armean sau în timpul Holocaustului comis de naziști.

Astăzi în ciuda eforturilor întreprinse, rezultatele efective în prevenirea și pedepsirea genocidului și a crimelor împotriva umanității sunt aproape invizibile. "Niciodată!" a rămas pentru moment doar un slogan fără acoperire.

Indiferent dacă acceptăm sau nu termenul de genocid, Darfur rămâne un simbol al durerii, dar și o posibilitate de solidaritate și un test dificil pentru întreaga lume. În primul rând pentru guvernul Sudanului, pentru populația Sudanului, dar și pentru capacitatea tuturor de a înțelege și a soluționa o gravă criză umanitară, creată din sărăcie, lipsă de resurse, în primul rând de pământ fertil și de apă, din lipsă de comunicare, dar și din răutate, din ambiții de putere și interese meschine interne și externe.

Este nevoie să încercăm să creăm o lume mai *umană*, avem această obligație de a acționa atât în memoria victimelor, dar și față de supraviețuitorii unor astfel de dezastre umanitare.¹²² Este absolut necesar să aruncăm o punte de

¹²¹ Jeanne Ward/IRIN, *op.cit.*, p. 193.

¹²² Vezi și filmul documentar *The Reckoning: The Battle for the International Criminal Court*, *I can't accept the word the way it is, it is too horrible so I have to try to change it. (...) I think we have an obligation to those who have died and to those who have survived to try, never to stop trying to make it a more humane world, and I ask others to do the best they can, and if we try hard enough and long enough I'm confident it will come about.*

prietenie către Darfur, un tărâm care deși îndepărtat este totuși atât de aproape de noi. Spre acest tărâm trebuie să se îndrepte toate drumurile înțelegerii și solidarității umane.

Primul pas... să acceptăm realitatea...realitatea genocidului din Darfur/Sudan.